

באיכותו קרין לא עם נבונים... (אנטי-סמיוטי)

מראי מקומות לעיון בדף היומי

בית מדרש גבוה
לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"ו

גליון מספר 254

הינבט ע"י בנם הנח"ל
ה"ר אברהם אליעזר מרקביץ שליט"א לונדון

מסכת גיטין דף מ – דף נו

בס"ד, יט' אב התשס"ח.

דף מ ע"א

א) גמ', ומי איכא מיודי דלעבדיה לא מעבד ליה איסורא ואיהו עבד איסורא. העיר היעב"ץ, נהי דלעבדיה לא מעבד איסורא דאין אדם חוטא ולא לו, אבל לעצמו איכא למימר חוטא הוא. וביאר, דהכי קאמר, הא לא שביק התירא ואכיל איסורא, דבידו לשחררה.

ב) גמ', דאמר לה צאי בו והתקדשי בו וכו'. הקשה המצפה איתן, הא כתבו התוס' לעיל (זו). ד"ה מפני, דשטר שחרור בעי זמן, וכתבו נמי התוס' לעיל (י). ד"ה כי דמיפסל בלא זמן, ואילו שטר קידושין אין בו זמן, כדאיתא ביבמות (לא): ונשאר בצריך עיון. ויש לומר, דמיירי דכותב זמן, דשטר קידושין לא מיפסל בהכי. (א.ר.).

ג) רש"י ד"ה שהניח תפילין, דלילה לאו זמן תפילין הוא. צריך ביאור, אמאי לא נקט נמי דשבתות וימים טובים לאו זמן תפילין נינהו, דהא דלילה לאו זמן תפילין הוא. ופלוגתא במנחות (לו); ושבתות וימים טובים דלאו זמן תפילין נינהו היינו לכולי עלמא. ועיין רש"י לקמן (מה): ד"ה עבד ואשה שכתב דלילה ושבת לאו זמן תפילין הוא. וצריך עיון. (א.ר.).

ד) גמ', לוח הימנו רבו כו' הרי זה לא יצא לחירות. נראה לומר, דאשמועינן דלא אמרינן דאי לאו דשחרריה לא היה לוח הימנו, משום דכתיב "ועבד לוח לאיש מלוה" (משלי כב, ז), קא משמע לן. (א.ר.).

ה) גמ', כשרבו הניח לו תפילין. והוסיף הרמב"ם (פ"ח מעבדים ה"ז), דמיירי נמי, כשאמר לו רבו לקרות שלשה פסוקין בספר תורה בפני ציבור. וכן כתב הרא"ש (סימן כו).

ו) גמ', כי אתא רב דימי כו' אמרו לפננו רבי אמי ורבי אסי וכו'. ביאר הריטב"א (רבינו קרשקש), דסבר רב דימי, דבהאי לישנא פקע קנין מעשה ידיה, משום דהוי לשון שחרור וכיון שכן הוי כמפקיר עבדו. ורבי אמי ורבי אסי סברי, דלא דמי, משום דהאי לישנא לא משמע לשון שחרור, ואינו ציווי לבניו שישחררוה, אלא שמצווה אותם שלא ישתעבדו בה גרידא, ומשום מצוה לקיים דברי המת הוא דאסורים להשתעבד בה אף על גב דעדין שפחה היא, אבל קנין מעשה ידיה לא פקעה בהכי וכיון שכן ודאי בניה עבדים. ואם כן, אמאי כופין את היורשים לשחררה והפיסדו בניה דהויין עבדים. אבל ודאי לכולי עלמא היכא שפקע מעשה ידיה כופין את היורשים, משום דבניה לא הוו עבדים אף שאין לה גט חירות. [וצריך עיון, דהא אמרו "אי אתה מודה", משמע דמודה שאין זה לשון שחרור, ומשום הכי צריכים היורשין לכתוב גט שחרור. וצריך עיון. (א.ר.).

ז) רש"י ד"ה ועושין לה, ואם אין רוחה נתקררה בלא שחרור ישחררה. וכתב הרא"ש (סימן כח), דהכי מסתברא, דהא הדבר ידוע שקורת רוח דשפחה הוא השחרור, ואדעתא דהכי ציוה. אבל הריטב"א (מכתב יד) הקשה, הא מצוה לקיים דברי המת אינו אלא מדרבנן, והמשחרר עבדו עובר בעשה דאורייתא. וכתב ליישב, דאמרינן הפקר בית דין הפקר, והפקיעו חכמים הממון משום מצוה לקיים דברי המת. ועיין בהרי"ף (כא. מדפי הרי"ף), דפירש, דקורת רוח דעבדי לה היינו, דאי אמרה האי עבידתא לא מצינא למעבדה, לא כייפינן לה.

ח) תוס' ד"ה אותו, בתוה"ד, ומאי קא משמע לן פשיטא דכופין וכו'. הקשה מהורש"א, נימא דקא משמע לן דיש לו תקנה בגט שחרור, וכדקשו התוס' ד"ה צריך. ותיריך, דלא הוה ליה לומר בהאי לישנא דכופין אותו וכו', אלא דמהני גט שחרור, ופשיטא דכופין.

ט) גמ', כלו מרוותא בתראי. נראה לומר, דהא דאמרינן "כלו" ולא "מתו", היינו לומר דאף בניו מתו או הלכו למדינת הים, דהשתא לית בעלים לעבד, כי היכי דלא נימא דשייך ליורשים. (א.ר.).

י) גמ', זילו אהדרו אבני מרוותא קמאי ויכתבו לכו גיטא דחירותא. הקשה התוס' הרא"ש, למה לי גיטא דחירותא, הא מיתת האדון מוציאה לחירות משום דלא נשאר עליהם אלא האיסור. ותיריך, דשאני הכא דהיתה רשות אחרים עליהם בשעה שמתו בעלים העובדי כוכבים, דכהאי גוונא אין המיתה מפקעת. עוד תיריך, דהא דבעו גט שחרור, היינו מדרבנן שלא ימצאום היורשים בשוק ויאמרו להם עבדינו אתם. וברא"ש (סימן כט) כתב, דבעו גט שחרור מדרבנן להפקיע מהן לעו של עבדות, דכולי עלמא אין בקיאים בדינא דמיתת האדון מפקעת האיסור. ועיין תוס' ד"ה הא.

דף מ ע"ב

יא) רש"י ד"ה זוזי, בתוה"ד, ותינוק זה מקחו מקח וממכרו ממכר במטלטלין. העיר הקצות החושן (סימן רלה סק"ד), דאף על גב דאיתא בבבא מציעא (נו). דבאונאה ושבועה עבדא כמקרקעי. הא כתבו התוס' בבבא קמא (יב). ד"ה אנא, דלמילי דרבנן הוי כמטלטלין, והך דפעותות מקחן וממכרן מהני במטלטלין מתקנת חכמים הוא.

יב) תוס' ד"ה וכתב, בתוה"ד, והפקירו בית דין התבואה של תינוק ונתנוה לאפטרופוס שיוכל לתרום. הקשה הפורת יוסף, כיון דהפקירוה בית דין נפטרה ממעשר, דתנן במעשרות (פ"א מ"א), כל שהוא אוכל ונשמר כו' חייב במעשרות [לאפוקי הפקר]. עוד הקשה, דהא כתבו התוס' בבבא מציעא (פח). ד"ה תבואת, דלקוח חייב במעשר מדרבנן, ואיתא ביבמות (קיד), דקטן אוכל נבילות באיסורא דרבנן אין צריך להפרישו, ואם כן, אמאי צריך לעשר. וכתב, דאין לדחוק דלא הפקירו אלא שיעור המעשר, ומהני משום דאיתא בנדרים (לו): דתורם משלו על של חבירו אין צריך דעת בעלים. ועוד, דהוה ליה מעשר מן הפטור על החיוב. והניח בצריך עיון.

יג) בא"ר, בתוה"ד, ואף על גב דבעלמא אין האפטרופסין רשאי להוציאן לחירות וכו'. וביארו הרשב"א, והרי"ן (כא. מדפי הרי"ף), דהא דאין האפטרופסין רשאי להוציא לחירות, היינו מדרבנן, דחששו שילולו בנכסי יתומין ולא ידקדקו עמהם בשומת דמיהן. אבל הכא שבא לבטל העבד ממצות פריה ורביה, העמידו דבריהם על דין תורה. והרא"ש (סוף סימן כט) כתב, דהכא לא חששו לזלזול, משום דידעי שכל המעשה נעשה במאמר בית דין. [והא דכתבו התוס', דלרבינו תם שרי מדינא כד הוי דרך מכירה, היינו נמי משום דבמכירה לא אתו לזלזל בנכסי יתומים. וכן כתבו התוס' לעיל (לח): ד"ה אין].

יד) בא"ר, בתוה"ד, ואפילו בלא קרקושי זוזי אלא משום דמיחזי כחוכא וכו'. והרי"ף (כא. מדפי הרי"ף) כתב, דהטעם דילמא מסתריך ביה ינוקא בההוא עבדא, ויאמר לו עבדי אתה.

טו) גמ', האומר עשיתי פלוני עבדי כו' הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. הקשה הקצות החושן (סימן פח סק"ט) בשם אחיו הרי"ר יהודה, להרשב"א (המובא לקמן באות זו) דסובר, דאף הודאת נותן הוי הודאה אלא דלא מפקינן מחזקתיה, הא עבד מוחזק ותפוס בעצמו, כדכתב הראב"ד (כתובות יד: מדפי הרי"ף), ונימא איפכא דהודאת נותן כמאה עדים. ותיריך הקצות החושן, דלא

הדרגת היוזמי

מסכת גיטין דף מ - דף מא

י"ט אב - כ אב התשס"ח

לו עליו, אבל המותר על חובו שציוו חכמים לרבו ראשון לשחררו, מהיכי תיתי לא יתחייב לשלם לו דמיו משום שנהנה מן השחרור, כמו שכתב רש"י ד"ה היוק שאינו למאן דאמר לאו שמיא היוק. ונשאר בצריך עיון.

(ה) **מתני'**, **תקנתם את רבו**. הקשה הרש"ש, דהרב נמי מפסיד ולדות כיון שאינו יכול להשיאו שפחה. ותיירץ, דעבד אחד יכול לישא כמה שפחות, ואם יש לו עבד כנעני אחר אינו מפסיד כלום. וצ"ע ל**תוס'** בחגיגה (ב): **ד"ה תקנתם, דמייתי דהר"ר משולם גריס**, "תקנתם את עצמו ואת רבו לא תקנתם כלל".

(ו) **מתני'**, **שם**. ביאר התפארת **יעקב**, דבלא תקנה דבית הלל שעובד לעצמו יום אחד ולרבו יום אחד, הדין הוא שאין רבו יכול להשתעבד בו כלל, שהרי לעולם יכול לומר לו דעתה עובד לעצמו. ואמרו להם בית שמאי, דתקנה זו טובה היא לרבו, אך לעבד אדרבה מקלקלת, דקודם התקנה כיון דאין רבו יכול להשתעבד בו, שפיר כופין לו לשחררו ויקיים פריה ורביה, ועתה שתיקנו שרבו יכול להשתעבד בו, איכא עשה דלעולם בהם תעבודו ואסור לשחררו.

(ז) **תוס' ד"ה לישא, בתוה"ד**, ואם תאמר וליתי עשה דפרו ורבו ולידחי לאו דלא יהיה קדש. כתב המהר"ם, דמדלא הקשו מעשה דלשבת יצרה, כדהקשו **תוס' חגיגה (ב)**: **ד"ה לישא שפחה (הב')**. נראה, דהקשו שישא בת חורין ויקיים על ידה פרו ורבו, ונדלא כתוס' בחגיגה שהקשו מעשה דשבת יצרה דשייכי גם בשפחה]. אך כתב, דיש לדחות, דהתוס' לאו בדווקא נקטו פרו ורבו, והוא הדין דיש להקשות שישא שפחה ויקיים עשה דשבת יצרה. והאבני **מילואים** (סימן א' סק"ג), כתב, דגם בבת חורין לא יקיים פרו ורבו, דהא כתבו **התוס' לקמן (מג)**. **ד"ה ואי אמרת**, דחציו עבד וחציו בן חורין אין בנו מתייחס אחריו.

(ח) **בא"ד, שם**. ותיירץ **הפורת יוסף**, דאפשר, דכיון דהעשה הוא על חציו בן חורין והלאו הוא על חציו עבד, לא שייך לומר דליתי עשה ולידחי לא תעשה, כיון דהוי כעין תרי. (ועיין באות הבאה).

(ט) **בא"ד, בתוה"ד**, ויש לומר דהכא אפשר לקיים שניהם על ידי כפיה. הקשה **המהרש"א**, אכתי ליתי עשה ד"לעולם בהם תעבודו" ולידחי לא תעשה ד"לא יהיה קדש", דהא מפני עשה דפריה ורביה ודאי נדחה עשה ד"לעולם בהם תעבודו" כיון ד"לשבת יצרה" הוי מצוה רבה, ויקיים מצות פריה ורביה. ותיירץ **הקרני ראם** (אות ה), דכשאין העשה ולא תעשה בחד גברא, לא דחי. והפני **יהושע תירץ**, דליכא עשה ד"לעולם בהם תעבודו", משום שהבית הדין כופין אותו ומפקיעים שעבודו ממנו, דהפקר בית דין הפקר. והרש"ש תירץ, דלא מצינו לעשה דשב ועל תעשה דלידחי לא תעשה בקום ועשה.

דף מא ע"ב

(ז) **תוס' ד"ה כופין**, ואם תאמר וכי אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חברך. ותיירץ **הפורת יוסף**, דאפשר, דכיון דעובד את עצמו נמי יום אחד לא קאי על זה "לעולם בהם תעבודו", דהא אינו חייב לעבדו לעולם. עוד תירץ, ד"לעולם בהם תעבודו" שייך היכא דבניו ובניו בניו משועבדים לו לעולם, אבל חציו עבד וחציו בן חורין אינו ראוי לבנים דאינו יכול ליקח שפחה, ומשום הכי לא קאי "לעולם" עליה.

(יא) **בא"ד, בתוה"ד**, משום דפשע שהדביק סמוך לחשיכה. ביאר הרש"ש, דנהי דהוא טעה וסבר שעדיין יום, מכל מקום כיון שחשכה וודאי אף לפי טעותו היה סמוך לחשיכה, ולא היה לו ליכנס לספק. ועוד, דפשע משום דאסרו חכמים לדבק פת בתנור, כשאין שהות שייקראו פניה מבעוד יום.

(יב) **גמ'**, **אמר רבה מחלוקת בשטר**. הקשה הפני יהושע, איך משתחרר בשטר, הא בקבלת העבד לא שייך, משום דחציו גופו קנוי לרבו ואגיד ביה, ולא שייך לומר דגיטו וידו באין כאחד. ועל ידי קבלת אחרים שלא מדעתו נמי לא שייך, דנהי דקיימא לן דזכות הוא לו, הני מילי כשמשחררו כולו, אבל משחרר חציו חוב הוא לו דאסור בשפחה ובת חורין. ועל ידי קבלת אחרים מדעתו נמי לא שייך, דאם כן היינו מתורת שליחות, ותפשוט הא דמבעיא לרבה גופיה **בקידושין** (כג): אי לרבי שמעון בן אלעזר עבד מצוי משוי שליח לקבל גיטו או לא. וכתב ליישב בדוחק, דמימרא דרבה היינו לבתר דאיפשטא איבעיא דהתם מסברא, ואי לאו דפשיט התם היה סובר דפלוגתא דרבי ורבנן בכסף, כרב יוסף.

(יג) **גמ'**, **דכולי עלמא גזירה הוה עדיפא ושאני הכא דאיכא למיפרך וכו'**. הקשה הרשב"א, כיון דאיפרכא גזירה הוה ד"לה" "לה", שטר בעבדים מנא לן. ותיירץ, דעיקר גזירה הוה לא פרכינן דהא מופנה הוא, אלא דלענין יציאה לחצאין פרכינן.

שייך תפיסה בעבד אלא היכא דליכא ספיקא במילתא, אבל היכא דאיכא ספיקא אין העבד מוחזק בעצמו, כיון דעבד גופיה קנוי לבעלים, ובהא גופא איכא ספק אם חשיבא התפיסה לתפיסה או לא.

(טז) **גמ'**, **תנו רבנן האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין והוא אומר כו' האומר נתתי שדה וכו'**. כתב הפורת יוסף, דאיצטריך תרוייהו, משום דרישא לא אתיא כרבי מאיר דסובר לעיל (יא). דשחרור עבד חוב הוא לו.

(יז) **תוס' ד"ה הודאת**, בנותן לא אמרינן הכי וכו'. והרשב"א תירץ, דהודאת נותן נמי הודאה היא, אלא משום דתרוייהו מודים אמרינן העמד קרקע בחזקתו, ביד בעלים ראשונים. וכתב החשק שלמה, דלא ניחא להתוס' ליישב בהכי, דהא כתבו רש"י **ותוס' בכתובות (כ)**. **ד"ה ואוקי דבתרי ותרי מהניא תפיסה**, ומלשון הגמרא (כאן) משמע דלא קנה המקבל כלל, ואף תפיסה לא מהני.

(יח) **בא"ד**, בנותן כו' דפעמים סבר שמקבל מידו זכה בה והוא לא קיבל. ביאר הרשב"א, דהמקבל זכור טפי מן הנותן, משום שלנותן קדמה מחשבה ליתן קודם שנתן, ומפני שעלתה בדעתו כך סבור שנתן והוא לא נתן. אבל המקבל, מאחר שקיבל אין לו במה לטעות שלא קיבל.

(יט) **רש"י ד"ה אפותיקי**, אם לא אפרע לך חובך ממקום אחר הרי זה לפניך לגבותה. הקשו הפני יהושע והמהר"ם שוף, הא כתבו **התוס' לקמן (מא)**. **ד"ה במזיק**, דמיירי דאמר ליה אין לך פרעון אלא מזה, דאי לאו הכי לרב אמאי רבו ראשון פטור, הא חייב לו חובו. ואם כן, קשיא לרש"י, דפירש דמיירי באפותיקי סתם. ותיירצו, דכוונת רש"י לאפותיקי מפורש ומתנה שיכול לסלקו בזווי תוך זמנו, דאי אינו מתנה כן, אפילו לרבא למפרע הוא גובה ולא היה השחרור מפקיע השעבוד, כמו שכתבו **התוס' ד"ה הקדש**. והוסיפו, דהא דלא פירש רש"י בהדיא בלשון אפותיקי מפורש, משום דלעולא דמוקי בשחררו רבו שני מיירי מתניתין אפילו באפותיקי סתם, ולכך כתב רש"י לשון הסובלת אפותיקי סתם ואפותיקי מפורש שיכול לסלקו בזווי, כי היכי דיתי שפיר לרב ולעולא. ועיין לקמן דף מא. אות א.

(כ) **תוס' ד"ה הקדש, בתוה"ד**, דאמר הקדישו מוקדש משום דרבי אבהו אבל קדושה גמורה לא וכו'. והתוס' בבבא קמא (לג): **ד"ה משום** כתבו, דמיירי התם בבעל מום. אי נמי, בתם, וכגון שהקדישו לבדק הבית דקדוש קדושת דמים, וכדאיתא בתמורה (ו), המתפס תמימים לבדק הבית מה שעשה עשוי.

(כא) **[תוס' ד"ה הקדש, (בנמשך לעמוד הבא), בתוה"ד]**, ואפילו העבד שוה יותר מן החוב לכל הפחות חלקו משוחרר. צריך עיון מהא דכתב בחידושי החתם סופר, דבשוה האפותיקי יותר מההלוואה אין המלוה והלווה יכולים להיות שותפים בו לאחר גבייתו, אלא המלוה משלם ללווה הדמים העודפים. וכתב, דהכי איתא בבבא מציעא (טו): ואם כן, איך כתבו התוס' דחלק המלוה משוחרר וחלק הלווה אינו משוחרר. וצריך לומר, דמיירי התוס' מיד לאחר השחרור, ואין הכי נמי דבעי העבד ליתן דמיו ללווה וישחררנו. (א.ר.).

דף מא ע"א

(א) **גמ'**, **שהיי יצא עליו שם בן חורין וכו'**. כתב בחידושי הריטב"א (רבינו קרשקשו), דעולא נמי סבר דמתניתין מיירי באפותיקי מפורש [כמו שכתבו **התוס' ד"ה במזיק**, לרב]. דאי באפותיקי סתם, לא חיישינן דלא אמרינן דיצא עליו שם בן חורין אם שחררו זה שמשועבד לו באפותיקי סתם. ועיין לעיל דף מ: אות יט.

(ב) **רש"י ד"ה על דמיו**, העודפים על החוב. העיר הרש"ש, דלשון "דמיו" בגמרא, משמע דמי שוויו ולא פחות מכך. ומשום הכי כתב, דאפשר, דמשום דאין שחרור של שני כלום, לא הפסיד חובו בשחרורו והעבד כותב שטר על כל דמי שווי, ויחלקו ביניהם. ורבן שמעון בן גמליאל סובר, דלא מיבעיא שהפסיד המלוה חובו, אלא דחייב נמי לשלם המותר ללווה.

(ג) **גמ'**, **בהיזק שאינו ניכר קמפולגי**. פירש הרשב"א **ד"ה בהיזק**, דחשיב היזק שאינו ניכר, משום דלא חשיב שחרור אלא מדרבנן. [והיינו, דכיון דנפסק הדין דבעי רבו ראשון לשחררו, חשיב ליה נזק. אלא דמשום דלא חשיב שחרור מדאורייתא ובעי להשתעבד לרבו ראשון, חשיב היזק שאינו ניכר]. והריטב"א (מכתב יד) פירש, דחשיב אינו ניכר, כיון דלא עבד בגופיה היזקא דמינכרא. וכן ביאר בחידושי הריטב"א (רבינו קרשקשו).

(ד) **גמ'**, **מור סבר שמיא היוק**. הקשה התורת גיטין, אמאי אין כותב העבד שטר על דמיו העודפים על החוב, הא אין לרבו שני כח לשחררו אלא כדי דמיו שיש

הדרש היוזמי

ו) רש"י ד"ה לא יצא, בתוה"ד, לגופיה נמי לא קנה דלא פלגינן דיבורא. תמה בחידושי הגרע"א, דלעיל (ט). מסקינן דלכולי עלמא פלגינן דיבורא, וטעמא דלא קנה משום דלאו כרות גיטא הוא. ותיריך, ד"לאו כרות גיטא" היינו, דנהי דאמרינן מאי דשייר שייר ומאי דלא שייר לא שייר, מכל מקום כיון דנחית לשוירא ואיכא למימר דשייר גם לעבד לאו כריתות מוכחת היא, דבעי דלא יהא נגוד ספק בלשון השטר. ומשום הכי קשה לרש"י, מאי פריך רפרם, דלמא האמת ד"עבדי" היינו עבדי שהיה כבר, אבל כיון דיש מקום להסתפק דשיירו כשקראו "עבדי", ליכא כריתות מבוררות. ולכך הכריח, דרפרם סובר כרב אבא בר מתנה דטעמא דתנא קמא משום דלא פלגינן דיבורא, והשתא פריך שפיר, דכיון דלרבי שמעון מוכח ד"עבדי" היינו עבדי שהיה כבר, הכא נמי לרבנן, כיון דפלוגתייהו הוי רק לענין פלגינן דיבורא.

ז) גמ', והא עבד קא קרי ליה אלא עבדי שהיה כבר. פירש ר"ע מברטנורא (פאה פ"ג מ"ח), דדייקינן מרישא דקתני "הכותב כל נכסיו לעבדו". אבל התוס' חדשים (שם) כתבו, דדייקינן מסיפא דקתני "כל נכסי נתונין לפלוני עבדי", ולא מרישא. ונראה, דהכי מוכח מלעיל דמיייתנין ברייתא דהכותב נכסיו לשני עבדיו קנו, ולא דייקנין מהתם דטעמא משום "עבדי שהיה כבר", כיון דאין "עבדיו" לשון הכתוב בשטר, אלא דבמתניתא קרינן להו הכי. והכא נמי ליכא למידק מ"הכותב כל נכסיו לעבדו" משום דבמתניתין קרי ליה הכי, אלא מסיפא הוא דמציי למידק. (א.ר.א.).

ח) תוס' ד"ה יום, בתוה"ד, ואין יכול להקנות לבנו אלא מה שיש לעצמו. העיר הרש"ש, דבלאו הכי הא מה שיש לו היינו איסורא גרידא, ואינו יכול להקנותו כדאמר אמרימר לעיל (מ). דאיסורא לא מצי מורית.

דף מב ע"ב

ט) גמ', וחצי כופר ליורשיו. כתב בחידושי הריטב"א (רבינו קרשקש), דאף על גב דאיתא בבבא קמא (מ), דכופר שלם אמר רחמנא ולא חצי כופר. יש לומר, דהיינו למי שראוי לכופר שלם, אבל הכא דפרעון כופר שלו אינו אלא מצד חירות שבו, הוי ככופר שלם.

י) תוס' ד"ה ושור, בתוה"ד, ור"ח אומר וכו'. הקשה הרש"ש, דהא איתא בבבא קמא (ד): מה לי שור דאזיק שור מה לי שור דאזיק אדם אידי ואידי נוק הוא דמשלם. ולפירוש ר"ח שנא ושנא, בשבת. וסיים, דיש ליישב.

יא) רש"י ד"ה איבעית אימא, הא דאמרן לעיל יום של רבו לרבו כשהכהו אדם. תמה התפארת יעקב, הא בהדיא קתני נגחו שור. וכתב, דלולא דברי רש"י היה נראה לומר, דקאי אפלוגתא דאביי ורבא, דעד כאן לא אמר רבא דאין לו אלא שבתו של כל יום ויום אלא בהכהו אדם דיש לו שבת, ומשום הכי אין נותנין לו שבת קטנה וגדולה. אבל בשור דאין לו אלא נוק, מודה דנותנין לו שבת גדולה דהיינו נוק.

יב) גמ', הפיל את שינו וסימא את שינו ויצא בשינו ונתן דמי עינו. הקשו הרשב"א והרמב"ן, הא אינו זוכה בקנס לקנות נפשיה ולצאת לחירות אלא משעת העמדה בדין, ואמאי נתן לו דמי עינו שחבל בו קודם שעמד בדין. ותירצו, דאפילו דקודם העמדה בדין אין זוכה בקנס להורישו לבניו, מכל מקום כיון שעמד בדין איגלאי מילתא דמשעה ראשונה זכה בו ופקע לאדון קנין כספו מיניה, אלא שמעוכב גט שחרור. עוד תירץ הרשב"א, דמייירי בהפיל את שינו ועמד בדין ואחר כך סימא את עינו. ודחה, דלישנא דתלמודא לא משמע אלא שהפיל את שינו ומיד סימא את עינו.

יג) תוס' ד"ה חבלי, בסוה"ד, דמה לי קטליה כולו ומה לי קטליה פלגא. הקשה התפארת יעקב, הא לא דמי קנס שאינו תלוי בשוויות העבד דמשום הכי שייך לאדון אף במעוכב גט שחרור, לחבלתו המשתלמת בשוויות העבד כפי שהזק ממלאכתו, דכיון דמעשה ידיו אינם לאדון לא יקבל דמי חבלתו. ואם כן, אף חבל בו האדון עצמו אמאי לא ישלם לו, הא אפחתיה ממעשה ידיו דשלו הם. והניח בצריך עיון.

יד) תוס' ד"ה הואיל, אומר רבינו תם וכו'. והקשה התוס' הרא"ש, דלפי זה אין דברי המכריעין הכרעה, דהא רבי עקיבא צריך מן התורה קאמר, והמכריעין מדרבנן קאמרי. וכתב, דריבויא פירש, ד"הואיל ומדרש חכמים הוא" היינו הא דדרשינן בקידושין (כד): "ישלחנו" ריבויא הוא לרבות כ"ד ראשי איברים, וילפינן שילוח שילוח מאשה להצריך שטר שחרור. אבל שן ועין התורה זכתה לו בפירוש, דכתיב "לחפשי" דמשמע שנעשה בן חורין מיד אף בלא גט.

יז) תוס' ד"ה דכולי עלמא, בסוה"ד, הכא שאני משום דעיקר שטר מגזירה שוה נפקא לן. הקשו המהרש"א והמהר"ם, אם כן, אמאי דחקינן לומר דכולי עלמא גזירה שוה עדיפא, הוה לן לומר דכולי עלמא הקישא עדיפא, כדאיתא בזבחים (מח). וטעמא דרבנן דשבקי להקישא וילפי בגזירה שוה משום דעיקר שטר מגזירה שוה נפקא לן. ותירצו, דלא מסתבר לומר דאיכא מאן דאמר דהקישא עדיפא, משום דמסתברא טפי למילף הכא מגזירה שוה דעיקר שטר מגזירה שוה נפקא, ומשום הכי מקשינן לימא בהא קמיפלגי וכו'. ומשינן, דכולי עלמא גזירה שוה עדיפא אלא משום דאיכא למיפרך אגזירה שוה שביק רבי גזירה שוה וילפי הקישא.

טו) תוס' ד"ה מה, אף על גב דגזירה שוה מופנה היא דילפינן מינה מילי טובא. הקשה התפארת יעקב, אדרבא, כיון דילפינן מינה כמה מילי, לאו מופנית היא כלל. ונשאר בצריך עיון. והפותר יוסף כתב, דגרסינן איפכא, "אף על פי דגזירה שוה מופנה הוא מכל מקום כיון דילפינן מינה מילי טובא ואיכא למיפרך שבקינן לה משום הקישא".

טז) גמ', כח דהיתרא עדיף ליה. פירשו רש"י בביצה (ב): ד"ה דהיתרא עדיף, והתוס' (שם) ד"ה וכי תימא, דעדיף כח המתיר שסומך על שמועתו ומביא ראיה לדבריו, מכה האוסר שיכול להחמיר מספק אפילו בדבר המותר. והקשה בחידושי החתם סופר בשם הגרע"א, דהכא לא שייך כן, דהא לרבנן דלא קנה מותר בשפחה, ולרבי דקנה אסור בשפחה. וכתב, דאין לומר דכח דהיתרא אמרינן גבי להוציא ממון, ולרבי אנו מוציאים העבד מיד רבו. דהא לרבנן מתירין איסור לעבד ולא יתירו נמי מספק אלא אחר התבוננות, ואם כן אין כח דהיתרא דרבי עדיף. והוסיף, דאי הוו פליגי בכסף לא הוי כח דרבנן עדיף במה שמתירין אותו בשפחה, משום דכסף ישנו בהפקר בית דין. אבל בפלוגתא דשטר, קשה. והניח בצריך עיון.

דף מב ע"א

א) תוס' ד"ה הא, בתוה"ד, ונראה לרבינו שמואל וכו'. וקצת קשה לפירושו וכו'. והרמב"ן הוסיף להקשות, דלא דמי לדין ד"כל שאינו בזה אחר זה", ד"בזה אחר זה" דהכא לא נפיק כולו אלא חציו, ובי"בבת אחת" נפיק כולו. אבל דין ד"כל שאינו בזה אחר זה" שוה הוא ל"בבת אחת". עוד הקשה, דהוה לתלמודא לפרש ולומר "כדרכה". לכך פירש, דכשאמר חצי חצי לא קנו, דאין עצמו בכלל חצי נכסים, משום דהנותן חצי נכסים לחבירו אינו נוטל חצי בכל כלי וכלי, אלא שמין את הנכסים ונוטל הכחוש מביניהם. והכא נמי דכתב לו רבו חצי נכסים, אין עצמו בכלל אותו החצי.

ב) בא"ד, בתוה"ד, כמו במקדש שתי אחיות וכו'. כתב המלוא הרועים, דלא דמי, דבשחרר חציו לא קני בזה אחר זה, דאיכא חיסרון מצד המקבל דאין יכול לקנות חציו. אבל באומר כולו, יכול לקנות מצד עצמו, אלא שכבר נתן האדון כל נכסיו לעבד קמא ואין בידו לשחררו, ומשום הכי בבת אחת דיש בידו לשחררו קנו שפיר. אבל בב' אחיות החסרון מצד האחיות המקבלות, דהא יכול לקדש אשה אחרת, ורק לזו לא תפסי קידושין משום דהיא אחות הראשונה.

ג) תוס' ד"ה מאי, דפשיטא דשטר אחד אין חילוק וכו'. הקשה המהרש"א (במהדורא בתרא), דילמא אשמועינן דאין משחררין שנים בשטר אחד. וכתב, דאין לומר דפשיטא הוא. דאם כן, הא דמשינן ד"הכי קאמר במה דברים אמורים בשטר אחד", אמאי צריך לאשמועינן דין שטר אחד, הא פשיטא הוא. ותיריך, דלשינויא לא קשיא, משום דברייתא נקטה הכי לדיוקא דבשני שטרות קנה בכולו ולא קנה בחציו. אבל אי הוה אמרינן תנא סיפא לגלויי ארישא דאיירי בכולו ומיירי בשטר אחד, הוה מקשינן דפשיטא הוא.

ד) רש"י ד"ה דקרי להו, בסוה"ד, וטועה דסבר יכול הוא לתת להם שאר נכסים בלא שחרור. העיר הרש"ש, דרש"י לעיל (ח): "בד"ה לא יצא פירש, דבכותב כל נכסיו לעבדו ושייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין, משום דלחנופי ליה קאתי ולא שחרריה.

ה) גמ', ודלמא עבדי שהיו כבר מי לא תנן וכו'. הקשה התפארת יעקב, דלא הוה ליה למימר "ודלמא", כיון דמהתם מוכח דודאי אמרינן עבדי שהיה כבר. וכתב, דאולי יש לחלק, דהכא דעל כרחן אמרינן שלא שחרר רק חצי [כיון דהוה שנים], משום הכי אפשר לומר נמי שלא שחרר כלום. אבל התם [דמיירי באחד] ושחרר הכל, וודאי אמר עבדי שהיה כבר. ולכך אמרינן, דכיון דחוינן התם דמפרשינן עבדי שהיה כבר, דלמא הכא נמי הכי קאמר.

באשם, [כדכתיבי קראי ויקרא יט, כא]. וכן הוכיח מרש"י לקמן (בעמוד ב') ד"ה גמרו קדושי, שפירש כן. והקשה, דאם כן, למאן דאמר אין קידושיה קידושין אין חייבין עליה אשם, היכי מצי למימר הכי, הא אפילו אי מוקי קרא דחייבין אשם בשפחה כנענית המאורסת לעבד עברי נמי קשה, דכי בשביל שחציה בת חורין גריעא טפי דאין חייבין אשם עליה. והניח בצריך עיון.

ט) גמ', ואם לחשך אדם לומר איזו היא שפחה חרופה וכו'. הקשה הפני יהושע, אי נימא כדפירשו המהר"ם והמהרש"א (הובא לעיל אות ד) בדברי התוס' ד"ה אב, דבחציה אשה נמי שייך לחלק בין חזיא לכולה ללא חזיא, מאי קשיא ליה ממאורסת לעבד עברי, נהי דסבר המקדש חצי אשה אינה מקודשת היינו משום דשייר בקנינו והכא לא שייר, והא דקאמר נמי, כך המקדש חציה שפחה וחציה בת חורין אינה מקודשת, היינו משום דאיכא חדא לריעותא, דנהי דלא שייר בקנינו הא לא חזיא לכולה. אבל חציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי דלא שייר בקנינו וחזיא נמי לכוליה דאיכא תרתי למעליותא, משום הכי פשיטא דמקודשת. ונשאר בצריך עיון.

ז) רש"י ד"ה ואם לחשך, בתוה"ד, והוא הדין לכל ישראל. הקשה הפני יהושע, הא יש לחלק, דחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי איכא תרתי למעליותא א. דלא שייר בקנינו, ב. דחזיא נמי לכוליה, אבל ישראל שקידשה לא חזיא לכוליה. ונשאר בצריך עיון.

דף מג ע"ב

יא) תוס' ד"ה מה, פירש בקונטרס כו' ונראה דמספקא ליה אי גמרי קידושי ראשון אי פקעי. וכתב בחידושי החתם סופר בשם בני אהובה, דרש"י לא בעי לפרש הכי, דאם כן הוה ליה לתלמודא להקדים מחלוקת רב יוסף בר חמא ורב זירא אי גמרי או פקעי.

יב) גמ', פקעו קידושי ראשון כו' גמרו קידושי ראשון. ביאר התוס' הרא"ש, דמאן דאמר 'פקעו' סבר, דמעיקרא חלו קידושין משום דבההיא שעתא לא שייר בקנינו, אבל השתא שנשתחררה וצד חירות ראוי נמי לקידושין הוי שיור בקנינו, ופקעי קידושין מחציה שהתקדש. ומאן דאמר 'גמרו' סבר, דהשתא שנשתחררה פשטו קידושין בכולה כיון שמצאו מקום. וכן ביאר הרש"ש, והקובץ ביאורים (אות ל).

יג) רש"י ד"ה פקעו קידושי, בתוה"ד, שהרי נשתנה גופה. הקשה הקובץ ביאורים (אות ל), הא לא נשתנה אלא חצי השפחות אבל חצי החירות לא נשתנה, ואמאי פקעי קידושין מחצי החירות.

יד) תוס' ד"ה גמרו, והא דאמרין כו' שאני התם דאפשר וכו'. הקשה הקרני ראם, הוה ליה לחלק בפשיטות, דקידושין הוי קדושת הגוף ופשטה בכולה, אבל התם מיירי בקדושת דמים ומשום הכי לא פשטה בכולה.

טו) גמ', מנהג הפקר נהגו בה. ביאר הריטב"א (מכתב יד), דנהגו בה זנות משום דהוה קיל להו איסור פנויה ושפחה, וכיון שכפו את רבה לעשותה בת חורין נשאת לבעל ולא מפקרא נפשה. ואף אי לא נשאת הרי היא כשאר פנויה דעלמא, והבא עליה קם ליה באיסור פנויה דרבנן גרידא. אבל הרמב"ם (פ"א מאישות ה"ד) כתב, דפנויה הוי איסור דאורייתא ד"לא תהיה קדשה". נלדידיה יש לפרש, דאף אי לא מינסבא ועבר איסורא דאורייתא, מכל מקום הוי רק לאו דפנויה. אבל קודם שחרורה עובר משום פנויה ושפחה (א.ר.).

טז) גמ', אבל כתב עליו אונן זהו שחרורו מאי אונן וכו'. כתב הריטב"א (רבינו קרשקש), דבשטר המכירה כותבין כן, ויוצא לחירות כשיגיע שטר המכירה ליד העבד. עוד פירש, שעושין לעבד שטר בפני עצמו, ואינו לשם שחרור אלא כדי שידעו הכל שנמכר ולא יעכבוהו. וקא משמע לן, שאף על פי שלא התכוין לשחררו, כיון שלשון זה סגי בשחרור, יצא לחירות.

יז) תוס' ד"ה אבל, ואם תאמר וכו'. הקשה המהר"ם, אמאי לא הקשו הא אתנא קמא דאמר יצא לחירות וצריך גט שחרור, דמשמע דיש לו תקנה בו. ותיירך, משום דהוה מצי לתרץ דכותב לו גט שחרור קודם שייפדנו מן העובד כוכבים או קודם שיברח דעדיין גופו קנוי לו, דהא אם לא קנסו אותו היה חוזר לרבו. אבל לרבן שיעברון גמליאל שכותב לו לפני מכירה "לכשתברח ממני וכו'", לא חל השחרור עד לאחר שיברח מן העובד כוכבים, וההיא שעתא אין גופו קנוי לו. והקשה עליו בשיעורי רבי דוד פוברסקי זצ"ל, איך מהני לתנא קמא השחרור, הא לאחר מכירתו אין הישראל בעלים גמורים לשחררו כיון דיש לעובד כוכבים בו קנין למעשה ידיו. וכתב, דמוכח, דסברי תוס' דאף דקנין

טו) תוס' ד"ה מעוכב, בסוה"ד, והכא איירי בחציו עבד וחציו בן חורין. הקשו המהר"ם והמהרש"ל, איך יאכל חצי הבן חורין בתרומה, הא אותו צד זר גמור הוא לתרומה. ותיירך הרש"ש, דדרשין "וכל זר לא יאכל קדש" כוליה זרות דווקא, כדרשין בפסחים (סא): "וכל ערל" כולה ערלה פסולה מקצתה לא פסלה. וכתב, דאף על גב דדרשין ל"וכל זר" ביבמות (סח:), יש לומר, דתרי "וכל זר" כתיבי.

דף מג ע"א

א) רש"י ד"ה דלמא מודה, בבית דין קודם העדאת עדים ומודה בקנס פטור. כתבו התוס' בבבא מציעא (לד). ד"ה דלמא, דהיינו כרב דאית ליה בבבא קמא (עה). מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור. והקשו, דבבבא קמא (עה): דייקנין דלא כרב. ותיירצו, דלמסקנא דהתם דאמר מסתברא מילתיה דרב בשחייב עצמו בקרן אבל היכא דפטור עצמו מכלום לא אמר, לא מפקא מדרב. וכתב הרש"ש (כאן), דהכא נמי חייב עצמו בדמים, ומשום הכי כשמודה בקנס מיפטור.

ב) גמ', אבל הכא הא קאי שור והא קאי עבד. הקשה הרשב"א, כי קיימי מאי הוי, הא קנס שמוכר לו איננו. ובפירות דקל נמי קיימי דקל וקרקע שמגדלין בהם הפירות, ועדיפי משור ועבד דהא עבידי לגדל פירות, ואפילו הכי פליגי רבנן. ותיירך, דשאני הכא דמכר העבד לקנסו, אבל מוכר קנס עבדו פשיטא דלא עשה כלום, לרבי מאיר וכל שכן לרבנן. וכן כתבו התוס' לעיל (מב): ד"ה עבד. אבל הקשה הרשב"א, דאם כן, מספקין אי מוכר עבד לקנס הוי כמוכר דקל לפירות, ואף על גב דאין הקנס יוצא מגופו. ואם כן, לא הוה ליה למימר טעמא לרבנן משום דקאי שור וקאי עבד, אלא הכי הוה ליה למימר תיבעי לרבנן התם דלא אקני ליה דקל לפירות אבל הכא אקני ליה עבד לקנס. ונשאר בצריך עיון. אמנם התוס' לעיל (מב): ד"ה עבד כתבו, דטעמא דהוי כמו דקל לפירותיו היינו הא דאמרין דקאי שור וקאי עבד.

ג) גמ', שם. הקשה הרשב"א, אמאי לא אמרינן דמכר עבד לקנס אפילו לרבנן קנה, משום דגוף העבד מכר לו לכשינגחנו השור, ועשאו שותף עמו בעבד שיהא שלו ממש לקנס, ושל חבירו למלאכתו ולעמוד לפניו ולשאר דברים. דאטו שותפין שקנו עבד והתנו ביניהן כך, מי לא הוה קנס לשותף זה והשאר לחבירו. והניח בצריך עיון.

ד) תוס' ד"ה אב, בתוה"ד, והוי מצי למימר איפכא. פירשו המהר"ם והמהרש"א, דהיינו, אם תמצי לומר התקדשי לחציי אינה מקודשת, משום דשייר בקנינו אבל הכא לא שייר. ואם תמצי לומר המקדש חצי אשה מקודשת, משום דחזיא לכוליה אבל הכא לא חזיא. ועיין לקמן אות ט.

ה) תוס' ד"ה ואי, בסוה"ד, אבל האי דלאו בר קידושין הוא בשום מקום אין הבן מתייחס אחריו. הקשה הקובץ ביאורים (אות כט), דאיתא בקידושין (יז): דנכרי יורש את אביו דבר תורה, ואיתא נמי ביבמות (סב). דבנו מתייחס אחריו, אף על גב דנכרי אינו בר קידושין בשום מקום. והניח בצריך עיון.

ו) בא"ד, שם. הקשה המצפה איתן, דקטן נמי לאו בר קידושין הוא, ואפילו הכי משמע בסנהדרין (סט). דלמאן דאמר דמוליד יש לו יורשין. עוד הקשה, דאיתא ביבמות (סט:), דוולד כהן שוטה מאכיל את אמו בתרומה, ומשמע, דוולד שוטה מיוחס אחריו להקרא בנו, והא אינו בר קידושין בשום מקום. ותיירך, דשאני קטן ושוטה דאף על גב דהשתא לאו בני הווייה נינהו מקרו בני הווייה כיון דיבואו לכלל הווייה, הקטן לכשיגדל והשוטה אם ישתפה. אבל חציו עבד וחציו בן חורין אי אמרינן דקידושיו לאו קידושין לא הוי בר הווייה, דנהי דלמשנה אחרונה כופין את רבו לשחררו לא חשיב אתי לכלל הווייה כיון דהוי מחוסר מעשה, ועוד, דכי משתחרר גופא אחרנא הוא.

ז) גמ', הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה. כתב המהרש"א (בחידושי אגדות), דכשדרש "כשם דאפשר להא הוה מוקמי אמורא אלא כשמשמיע לרבים אמורא עליה, משום דאפשר להא הוה מוקמי אמורא אלא כשמשמיע לרבים מדרש מקרא, כי הכא דדרש "והמכשלה הזאת וגו'". אבל כשלא משמיע לרבים אלא דינא, לא מוקמי אמורא.

ח) גמ', אבל חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה קידושיה קידושין. כתב התוס' הרא"ש, דהיינו להתחייב עליה באשם. והוכיח, מדאמרין ואם נפשך לומר זו היא שפחה חרופה שחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי, דמדקתני "מאורסת" אלמא תפסי בה קידושין, והיינו להתחייב עליה

הדרגת הירומי

מסכת גיטין דף מג - דף מד

כ"א אב - כ"ב אב התשס"ח

מפני שכבר נאסר.

ט) גמ', ומעלה בערכאות שלהן. כתב בחידושי החתם סופר, דהא **דלעיל** (י): מכשרין שטרות העולים בערכאות והכא אסרינן אי לאו דהוי כמציל מידם. משום, דהתם מיירי דהוי דינא דמלכותא שצריך להעלות בערכאות, והכא מיירי שאין קפידא למלכות להצריך ערכאות אלא הוא מעצמו רוצה בהם. [ובזה מיושבת קושית התוס' ד"ה וכותב על רש"י ד"ה ומעלהו בערכאות].

י) [תוס' ד"ה וכותב, בתוה"ד, ומפרש רבינו תם דאף על גב דנראה כמקיים המקח שרי הכא. צריך עיון, דאכתי קשה אמאי נקט ערכאות. דאי לאשמועינן הא, סגי לן במעלה בבית דין של ישראל. (א.ר.).]

יא) גמ', אלא עבד מילתא דלא שכיחא ומילתא דלא שכיחא לא גזרי בה רבנן. ביאר בחידושי החתם סופר, דבמכירת בית דלא סגי בלא בית ולא אתי לזבוני לא קנסו אלא באותם הדמים. ועבד דאתי לזבוני קנסו עד עשרה, ובעשרה סגי כיון דלא שכיחי. ובהמה דשכיח וגם אתי לזבוני, קנסו במאה.

יב) רש"י ד"ה מהו שיקנסו, לפדותו. וביאר הים של שלמה (סימן סד), דהא לא מיבעיא ליה אם כופין את בנו ליתן גט שחרור, דבודאי כופין אותו, מאחר דיצא לחירות. ועל כרחק דזהו בכלל קנס, וקונסין בהא בנו שלא ירויח. אבל איבעי לן אי קנסו גם לפדותו. וכן כתב בחידושי החתם סופר, ודייק כן מרש"י במועד קטן (יג). ד"ה מכר עבדו. אמנם, השפת אמת במועד קטן (יג). דייק בדעת רש"י (שם) ד"ה מכר עבדו, דמספקינן התם דווקא לענין אם בניו יוכלו להשתעבד בעבד, אבל לענין הא דאמרין דקנסו לו נמי שיצטרך לפדותו אפילו ביוקר, בזה ודאי לא מחייבים את בניו. אמנם הביא, רש"י שם (י): מדפי הרי"ף ד"ה המוכר עבדו, ורש"י בסוגיין ד"ה מהו שיקנסו, פירש הספק לענין אם מחייבין בניו לפדותו. וכתב, דלפי זה אדרבא יש לדון דלענין שלא יוכלו לכופו אין ספק, כיון שמיד כשמכרו קנסו שיצא מתחת ידו לחירות.

דף מד ע"ב

יג) תוס' ד"ה נטייבה, פירש בקונטרס נודבלה וקשה דהא איסורא דרבנן הוא והיכי פשיט כו'. ותירץ המצפה איתן, דפשיט לבכור בזמן הזה דהוי דרבנן, כדאיתא בעבודה זרה (יג): אליבא דרבא.

יד) בא"ד, בתוה"ד, ומפרש ר"ח נטייבה חרש בה חרישה יתירא דהוי דאורייתא. הקשה המצפה איתן, מאי אהני דהוי איסור דאורייתא, דילמא בשביעית בזמן הזה מיירי, וסבירא לרבי יוסי בר חנינא דהוי דרבנן, כדאיתא במועד קטן (ב): אליבא דרבי. ותירץ, דאית ליה לרבי יוסי בר חנינא בבבא בתרא (צ): דקדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, כדפירש רשב"ם (שם) בד"ה לפוגא פוק, ואם כן, שביעית בזמן הזה לדידיה הוי דאורייתא. עוד תירץ, דסוגיין אליבא דרבי מאיר לקמן (ג): אתיא, דקנס שוגג אטו מזיד דרבנן ולא בדאורייתא, והכא דלא קנס דרבנן כל שכן דלא קניס בדאורייתא.

טו) תוס' ד"ה לחוצה, ואם תאמר כו' אי אויל מנפשיה איבד את זכותו. כתב המהרש"א, דהוה מצי למימר דאויל מנפשיה משום דדעת רבו לחזור, אלא דלא משמע ליה לישנא דמתניתין דמיירי בדעתו לחזור, משום דקתני המוכר לחוצה לארץ. ועוד, אי מיירי מתניתין בהכי, מאי רבותא איכא בדרבי אבהו דאמר כאן שדעת רבו לחזור וכו'. והקרני ראם (אות א) כתב, דאפילו אי מיירי בהכי לא מהני מידי, משום דאי אינו כופהו לישאר שם מאי טעמא יצא לחרות, ואי חיישינן שמא ישלנו בדברים לישאר שם ומשום הכי יוצא לחירות, היינו שנינוא דהתוס'.

טז) גמ', אמר פלוני עבדי מכרתיהו לפלוני אנטוכי וכו'. כתב הרש"ש, דהא דתלי באמירת מוכר ולא בלוקח, משום דעיקר האיסור עביד מוכר, דלקמן (מה). מדמי מוכר לגנב ולוקח לחור. ומכל מקום קנסינן ללוקח משום דאיסורא גביה קאי, כדלקמן (מה).

יז) גמ', כיון דהדין עמה כרדה דמו. הקשה הריטב"א (רבינו קרשקש), הא איתא ביבמות (סו): דאפילו למאן דאמר דהדין עמה, יוצאין בשן ועין לאיש אבל לא לאשה, והוה כמכורין לבעל. ותירץ, דאפילו הכי לא חשיב מכר לענין קנס כיון דהדין עמה, והיא מתחילה לא ירדה על דעת מכר.

יח) רש"י ד"ה כי דירה, ולא כמכירה היא דהא אם נתארמלה או נתגרשה דידה נינהו. וכתב הריטב"א (מכתב יד), דאף על גב דאינה רשאית להוציא עבדה לחוצה לארץ בעל כרחו, הכא מיירי בנדרצה העבד.

יט) רש"י ד"ה ולא ידענא, ואם תאמר כו' ודאי פליגי וכו'. עוד תירץ הריטב"א

מעשה ידיו הוי של העובד כוכבים מהני שחרורו בשטר.

יח) בא"ד, בתוה"ד, דקני ליה לקנס ולולדות. הקשה הפורת יוסף, מאי שייך ולדות גבי עבד, הא אם נשא ישראלית הוולד שייך לה, ואם נשא שפחה נמי שייך לה [היינו לאדונה], דהא איתא ביבמות (סב). דעבד אין לו חייס. ותירץ, דמוסר לו שפחה כנענית והוולדות שלו. וכן כתב החזון איש (אה"ע עניני עבדים סימן קמו סקי"ד הא').

יט) גמ', לכשתברח ממנו וכו'. וברש"י ד"ה לכשתברח כתב, דהיינו כשיברח מן העובד כוכבים. והריטב"א (מכתב יד) כתב, דגרסינן "לכשתברח ממני". ופירש, דכתב ליה בשטר "לכשתפרוש ממני ותצא מרשותי במכירה זו אין לי עסק בך". **כ) גמ', אין לי עסק בך.** כתב הריטב"א (רבינו קרשקש), דאף על גב דאיתא בכתובות (פג). דהאומר אין לי עסק על שדה זו לא אמר כלום. יש לומר, דהני מילי בשדה, דמשמע אין לי עסק בה אלא תהא לעצמה. אבל עבד דיש לו יד לזכות בעצמו, כשאומר לו הכי מהני.

כא) תוס' ד"ה הא, בתוה"ד, ונראה לפרש וכו'. ביאר המהר"ם, דכשטמא זמנייהו תרוייהו משועבדים בגופם, [וכשלא מטא זמנייהו לפירותיהם]. ומיירי בלא מטא זמנייהו, דבעבד כיון שמעשה ידיו לעובד כוכבים מפקיעו מן המצוות בעבודתו, אבל בפירות שדה אכתי גופה ברשות העובד כוכבים ופטור מן המעשרות. והקשה, דהא גופא קשיא, אמאי לא משנינן נמי אידי ואידי בין מטא זמניה בין לא מטא זמניה, הא לגופא והא לפירא כפירוש רש"י ד"ה הא לגופא. ותירץ, דנראה דחוק לפרש דכתב לו נימוסו אפירות ולא אגוף, דאין דרך לעשות כן. ועוד, דלפי זה לא שייך לאוקמי ההיא דשדה בלא מטא זמניה, דכיון דאו אין לו פירות לא שייך לומר פטור מן המעשר, כדהקשו התוס' גופייהו.

דף מד ע"א

א) תוס' ד"ה בשלוה, בתוה"ד, לכך נראה וכו'. הקשה המהר"ם, הא גופא קשיא, אמאי לא משנינן נמי אידי ואידי דמטא זמניה וכשלוה על מנת למשכנו ולא משכנו, דמשום הכי פטור ממעשר כל זמן שישראל לא בא ומשכנו ובעבד קנסוהו רבנן, וכפירוש רש"י ד"ה הכי גרסינן. ותירץ, דסבירא לן, דבכי האי גוונא שדה חייבת במעשר, דכיון דמטא זמניה הרי היא מוחלטת לישראל.

ב) גמ', סקריקון. פירש הר"ן (כג. מדפי הרי"ף), דהוא לשון [נוטריקון] שא קרקע זו והניחני.

ג) גמ', הרי שאנסו בית המלך גורנו אם בחובו חייב לעשר. הקשה החזון איש (שביעית סימן ד סק"ב), כיון שהטבל אינו שלו והוא ביד הפטור, איך חייל עליהן מעשר. וכתב, דצריך לומר שחזרו ומתקן את המעשר. עוד תירץ, דאפשר שחכמים העמידו הפירות ברשותו, וכמו שכתבו התוס' (מ): ד"ה וכתב גבי אפוטרופוס. עוד כתב ליישב, דמעשר מדעת הנכרי ומקיים על ידו, דהנכרי עושה המעשר. אי נמי, אפשר לפרש שמעשר קודם שנותן לו.

ד) גמ', באנפרות. פירש המאירי, נוטריקון 'אין פה ראייה', שבאים עליו דרך גול ובלא טענה.

ה) תוס' ד"ה המוכר, בתוה"ד, וקשה וכו'. ביאר התוס' הרא"ש, דלשון מכירה לא שייך בזה, כיון שאינו מקבל דמים תמורתו.

ו) בא"ד, בתוה"ד, ולישנא שהיה לו וכו'. ביאר התוס' הרא"ש, דלשון "היה לו לפייס" לא ניחא, דכיון דבאנפרות בא עליו אין לו מה לפייסו. והמהר"ם ביאר, דלשון "היה לו לפייס" משמע בכל ענין, ולרש"י "היה לו לפייס" היינו בממון. דאי לאו בממון, מאי שנא גבאו בחובו ולקחו סקריקון דלא יצא לחירות, ובמוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות, אידי ואידי היה לו לפייס. ועל כרחק, דבמוכר לפרהנג עובד כוכבים הוה ליה לפייס בממון, וגבאו בחובו ולקחו סקריקון מיירי דלית ליה ממון.

ז) רש"י ד"ה חוץ ממלאכתו, גופו קנוי לך ובלבד שלא תשתעבד בו אלא להשיאו וכו'. והמאירי פירש, דקנוי להשתעבד בו לרצונו של העבד, דהשתא הפקעתו ממצוות תלויה ברצון העבד.

ח) רש"י ד"ה המוכר ביתו, בארץ ישראל דאמר קרא לא תחנם לא תתן להם חנייה בקרקע. הקשה הרש"ש, אמאי לא קנסוהו שיהזור ויקנהו כעבד ובהמה גסה. וכתב, דדוחק לומר משום דלא שכיח לזבוני ביתא. והניח בצריך עיון. והוסיף, דלהרמב"ם (פ"ט מעבודת כוכבים הי"ג) שפירש, דמיירי במוכר בית לעבודה זרה דנאסרו דמיו בהנאה אתי שפיר, דלא שייך לקנסו לחזור ולקנותו

הדף היומי

מסכת גיטין דף מד - דף מו

כב/אב - כד אב התשס"ח

בתשובה וילך למקום שאין מכירין וכו'.

דף מה ע"ב

ז) **רש"י ד"ה דילמא**, ואין מניחין אותו בידו שמא כשר הוא. ביארו הטור (יו"ד סימן רפא), והשולחן ערוך (שם סעיף א'), דחיישינן שיזלזל בו.

ח) **תוס' ד"ה כל**, מכאן אומר רבינו תם וכו'. ביאר התפארת יעקב, דמייתי ראייה מתפילין דכשלא מייפקדא אינה בתורת המצוה, ולא נימא דביכולה להכניס עצמה במצוה ולברך חשיבא בתורת המצוה.

ט) **בא"ד, בתוה"ד**, ואין נראה וכו'. התפארת יעקב כתב ליישב, דלא בעי קרא אלא בדבר שאין עשייתו עיקר המצוה, כגון, תפילין ומוזות דעיקר מצוותן הוי הנחתן וקביעתן בשער. אבל בציצית דעשייה הוי גמר המצוה לא בעי קרא, דכל שאינו בתורת מצוה אינו יכול לעשותה, כעבד דפטול לגט לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין. [עוד אפשר, דסובר רבינו תם כדכתב הריטב"א (מכתב יד) הכא, דכיון דאיתא בקידושין (לה). דהוקשה כל התורה לתפילין, משום הכי כל שאינו במצוה אינו יכול לעשותה, כתפילין. (א.ר.י)].

י) **תוס' ד"ה עיבוד**, קשה דילמא כתיבה לשמן וודאי לא בעי דמסתמא לשמן קאי. כתב התפארת יעקב, דאף על גב דאיתא לעיל (כג). דעובד כוכבים אדעתיה דנפשיה עביד, כתבו התוס' כן לשיטתיהו בתוס' (שם) ד"ה עובד ד"לדעתיה דנפשיה עביד" היינו שעושה סתם, וסתמא דגט לאו לשמה קאי, אבל מילה וחכמים סתמא לשמן קאי, והוא הדין לתפילין.

יא) **בא"ד, בתוה"ד**, ולא מסתבר דפריך מעיבוד לעיבוד וכו'. כתבו הפני יהושע והמהר"ם, דהא דלא מקשינן מעיבוד לעיבוד. משום דאיכא למימר דהא דהתיר רבן שמעון בן גמליאל ליקח ספרים שכתבן עובד כוכבים, מיירי בידוע שעבדן ישראל.

יב) **תוס' ד"ה עד, בתוה"ד**, דאם כן קשיא הלכתא אהלכתא. וכתב התוס' הרא"ש, דאין לחלק בין גילין שהן עיקר המצוה דבעי עיבוד לשמן, לעור של תפילין דהוי תשמישי מצוה. משום, דבעור של תפילין נמי איכא שי"ן של תפילין דחשיב כתיבה ממש, כדאיתא בשבת (כח:).

יג) **בא"ד, בתוה"ד**, שמתקנין הקלפים ומשרטטין אותם. הקשה הרש"ש, מה שייך שרטוט בעור בתי התפילין. וכתב, דרש"י בשבת (עה:): ד"ה ועייל שרטוט פירש, דדרך הרצנען כשבאים לחותכו משרטטין תחילה כפי שרוצים להאריך להרחיב ולקצר החיתוך, ואחר כך מעבירין הסכין דרך השירטוט.

יד) **גמ', מעלין ברמיהן עד כדי טרפעיך**. כתב הטור (יו"ד סימן רפא), דאם מעלהו בדמים אין קונין ממנו אלא בכדי דמיו ומעט יותר, ואם רוצה להעלותו הרבה מניחים אותו בידו. וכתבו הפרישה (שם סק"ד), והט"ז (שם סק"ב), דכפל לשונו, כי היכי דלא תימא כל שהכנעני רוצה הרבה תיכף אין חיוב על הישראל כלל ויניחנו בידו, אלא בתחילה כשרוצה הרבה יעסוק וידבר עמו בדברי ריציא אולי יהא מושווה בכדי דמיהן ומעט יותר, ואם עומד בדעתו מניח בידו והולך לו.

דף מו ע"א

א) **תוס' ד"ה שלא**, הני תרי לישני דרב יוסף אליבא דתנא קמא פליגי. כתב המהר"ם שיף, דקשיא לתוס', מאי מייתי ברייתא לסייעתא מרבי מאיר, דמשמע דלאיכא דאמרי טעמא דרבי מאיר משום פריצות. ומשום הכי כתבו, דאף לאיכא דאמרי טעמא דרבי מאיר משום קלקולא, ואליבא דרבנן פליגי. והוסיף, דקשיא נמי לתוס', במאי פליגי הני תרי לישני, דהא אין לומר דלישנא דקלקולא לא מחשיב פריצות לסברא וכן להיפך, כיון דעל כרחק ב' הסברות אמת, חדא, לרבי יהודה, וחדא, לרבי מאיר ולרבי אליעזר. ומשום הכי פירשו, דתנא קמא דמוכיר נמי שם רע, ביה פליגי.

ב) **בא"ד, בתוה"ד**, ולישנא בתרא סבר וכו'. ביאר הריטב"א (מכתב יד), דמיהו פריצותא ודאי שייכא בה, דפשעה שלא הרחיקה מן הכיעור.

ג) **בא"ד, בתוה"ד**, ואם תאמר ללישנא בתרא וכו'. ביאר התפארת יעקב, דללישנא קמא אתי שפיר, דכיון דטעמא משום קלקול, אם כן הא דקתני מתניתין "המוציא אשתו משום נזר" וודאי כולל בין ידעו בו רבים ובין לא ידעו, דבתרווייהו איכא קלקולא, והיינו משום דיש לו הפרה.

ד) **תוס' ד"ה כיון, בסוה"ד**, ויש לומר דאי לאו חילול השם כו' היו יכולין לגרשן מעריהם. כתב המהרש"א, דהיינו לגרשן מעריהן לכפרים בארץ, אבל

(מכתב יד), דאיכא בניניהו היכא דלא יהיב דמים, דלרב דאמר מכורה, מיחייב למיתנייהו. ולשמואל דאמר אינה מכורה, כיון דאכתי לא יהיבינהו לא מחייב למיתנייהו.

דף מה ע"א

א) **תוס' ד"ה מירי**, ולפי האמת יש לחלק דלא שייך התם למימר אדם יודע כמו במקדש אחותו וכו'. עוד תירץ הרשב"א, דשאני התם, דכל אדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם מתנה, אבל הכא לאו כולי עלמא דינא גמיירי, [דלא ידעי כלל דינא דרב ושמואל]. והריטב"א (רבינו קרשקש) תירץ, דסוברים, שאין היובל משמט אלא מכר שלפני היובל אבל של יובל עצמו לא, וכיון דאמרין דאין המכר חל המעות חוזרין.

ב) **בא"ד, בסוה"ד**, דהא רב קאמר דמכורה ויוצאה. ביאר המהרש"א, דכי היכי דלרב מכורה ויוצאה ואינו נתן המעות דרך מתנה אלא דרך מקח, הכי נמי לשמואל דאינה מכורה לא אמרינן דמעות מתנה אלא חוזרין. והקשה המהר"ם, לרב נמי דמכורה ויוצאה, נימא, אדם יודע דכל הקונה ביובל יוצאה וגמר ונתן לשם מתנה. וכתב, דצריך לומר דכיון דלרב מכורה יש טועין לומר דאינה יוצאה, ואינו נתן לשם מתנה.

גמ', לא ישבו בארץ כו' יכול בעובד כוכבים שקיבל וכו'. ביאר הפני יהושע, דבלאו "לא תסגיר", משמע פשטיה דקרא ד"לא ישבו בארץ" דמיירי בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים דהיינו שבע מצוות. דאי בלא קיבל, לא שייך לומר "לא ישבו בארץ", דמשמע דלהחיותו מותר, והא ליתא, דהא בשבעה אומות מיירי, כמו שפירש רש"י בד"ה לא ישבו וכתוב בהו "לא תחיה כל נשמה", אלא מיירי בקיבל דלהחיותו שרי, אלא דאסור לקיימו בארץ ישראל. [וכיון דכתיב "לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו" וכתוב ביה "עמך ישב בקרבך", חזינן דאף אסור לגרשו מארץ ישראל]. ולמסקנא ד"לא תסגיר" אתא לדרשא אחרינא, אם כן "לא ישבו בארץ" אהא קיימא. אבל תנא דברייתא דריש "לא תסגיר" להא דכשקיבל מותר לקיימו בארץ ישראל, ולפי זה "לא ישבו בארץ" מיירי בלא קיבל, והא דמותר להחיותו ולא קאי ב"לא תחיה כל נשמה", משום דסבר דקודם הכיבוש מותר להחיותו.

ג) **גמ', אי לאו דנחמני את לא הוה משרדנא ליה ניהלך**. הקשה בחידושי החתם סופר, כיון דאהדרו ליה בטביעות עין, מעיקרא אמאי בעו סימנא. ותירץ, דהיכא דיש סימן שאין ראוי לסמוך עליו אזיל דין טביעות עין דתלמיד חכם, דחיישינן דלמא כשרואה הסימן אנסו לכו לומר שמכירו בטביעות עין אף שאין מכירו. ואם כן, הני כותאי סמכו אטביעות עין של אביי, אלא דחששו שמא יש סימן שיטעה על ידו בטביעות עין, ולכך אמרו ליה שלח סימנא, וכוננתם היתה שאם ישלח לא יחזירוהו לו בטביעות עין. ואביי סבר שאינם מאמינים לו בטביעות עין, וכיון שלא היה לו סימן סבר אולי יטעו ויחזירו בסימן גרוע כחורא כריסיה. ואמרו, דכיון שאין לו סימן אלא גרוע כזה דכולא חמרי אית להו הכי, בוודאי לא יבוא לטעות בסימן זה בטביעות עין, ומשום הכי החזירו לו.

ד) **תוס' ד"ה דלא, בתוה"ד**, לפי שהיה מופלג בחכמה. ביארו הרמב"ן והנמוקי יוסף, דלא דמי לשאר אינשי שיש כיוצא בהם וחיישינן דלייתו טפי, דתלמיד חכם אין כיוצא בו. ועוד, דלפדות תלמיד חכם קודם למלך, כדאיתא בהוריות (יג:). והוסיף הרמב"ן, דבתלמיד חכם לא שייך נמי טעמא דדוחקא דציבורא, דהא אם אבדו ישראל ממון יש כיוצא בו, אבל תלמיד חכם אין לנו כיוצא בו.

ה) **בא"ד, בסוה"ד**, אי נמי בשעת חורבן הבית לא שייך דלא ליגרבו. ביאר הרמב"ן, משום דכולם הלכו בשבי, תו ליכא למיחש דליגרבו ולייתו טפי.

ו) **גמ', כי הדרן ואתן אמר הו קא בחשן בכשפים**. כתב בחידושי החתם סופר, דאפילו ששמע מהם משנאפות, לא החליט דבחשן בכשפים עד דהדרו ואתו ובחשו, משום שחשש דלמא השתא הוא דנתבעו לניאוף, אבל כי הדרן ובחשן קידרא ידע דבכשפין עושין. והוסיף, דאף על גב דאפשר שאחר כך עשו תשובה, כדאיתא בקידושין (מט:): דאפילו רשע גמור שקידש אשה על מנת שהוא צדיק חוששין לקידושיהו שמא הרהר תשובה בליבו. מכל מקום, כיון דבלאו הכי קשיא ליה מהא דכתיב "אשה בכל אלה לא מצאתי", משום הכי לא תלה דהרהרו תשובה. ועוד, דהא דחיישינן דהרהר תשובה היינו לחוש לקידושין, אבל כל שמוחזק ברשע אינו יוצא מידי רשתתו עד שמתחזק

מתפיס בקרבן, וכיון שאין קרבנו רצוי הוי כבונה במה ומקריב בחוץ.
(ט) תוס' ד"ה הנודר, בסוה"ד, ובריש פרק ארבעה נדרים כו' שם רשעים חדלו
 רוגו. ביאר המהר"ם, דמייתי ראייה דקבלו גזירה שוה זו מסיני, **דבנדרים (כב.)**
 ילפינן בהאי גזירה שוה דנקרא רשע. [נוצריך עיון, מאי מייתי ראייה מחדלה
 דרשע לחדלה דבמה, דילמא מחדלה דכתיב גבי רשע ילפינן בגזירה שוה, אבל
 מחדלה דבמה לא ילפינן. (א.ר.).]

(י) תוס' ד"ה המוציא, משמע הכא דאיילונית בעיא גט. ביאר הרשב"א,
 מדקאמר רבי יהודה דלא יחזיר כי היכי דלא מצי לקלקלה, דאי לא בעיא גט,
 הא קלקולה עמה.

(יא) בא"ד, בתוה"ד, והא דתנן כו' והאיילונית אין להן כתובה דמשמע אבל
 גיטא בעי. כתבו המהרש"א והמהר"ם שיף, דלא ניחא לתוס' לאוקמי בספק
 איילונית כדתיירצו לעיל אשמעתין, משום דבסוגיין קתני "משום איילונית"
 ומשמע שפיר משום חשש איילונית, אבל התם קתני "איילונית" דמשמע ודאי
 איילונית.

(יב) בא"ד, בתוה"ד, ולא אמרינן תתייבם ממה נפשך. כתב המהרש"ל, דמקרא
 דכתיב "אשר תלד" פרט לאיילונית, לא מצי לאקשווי אמאי ממעט איילונית,
 דשמא איירי בהכיר בה. אי נמי, קרא אינו ממעט שאינו יכול לייבמה, אלא
 שלא ייבם אותה ויפטור צרתה. וכן כתב המהר"ם.

(יג) גמ', דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא אמר רבא וכו'. כתבו הרשב"א והרמב"ן,
 דהא אתי כלישנא קמא (בעמוד א'), דללישנא בתרא לא קשיא מידי, דהא
 טעמא דרבנן משום פריצותא, ובאיילונית ליכא. וכתבו, דמכאן נראה דהלכה
 כלישנא קמא.

(יד) גמ', והכא במאי עסקינן בדלא כפליה לתנאיה. ביאר הריטב"א (רבינו
 קרשקש), דהכא כיון דאידי לא עבדה מידי ולא משום לתא דידה קאתי, לא
 כפיל לתנאיה כדי שלא לביישה. אבל בההיא **דלעיל (מה):** דהגירושין משום
 לתא דידה קאתו, כפיל לתנאיה כדי לביישה.

לגרשן מן הארץ לא היו יכולין בבאין להתגייר, כדמשמע **לעיל (מה)**. דתנאי לא
 ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא
 לעבוד עבודת כוכבים.

(ה) גמ', רב נחמן אמר ג' וכו'. הקשה הריטב"א (רבינו קרשקש), מנא ליה לרבי
 יהודה אליבא דרב נחמן דהיינו שלשה, [דרבי יהודה יליף מ"ולא הכום וגו'"],
 והתם כתיב "עדה". וכתב, דאיכא למימר, דרבי יהודה לא משמע ליה האי
 "עדה" דבעינן בפני העדה, משום דלא כתיב "כי נשבעו להם הנשיאים בפני
 העדה" אלא "נשיאי העדה" כתיב, ואפילו הכי לא מצאו היתר לשבועתן משום
 דבפני רבים נשבעו, וג' הוו בהם רבים. ועוד, דאפשר משום דסתם שבועה
 בבית דין של ג' הוא.

(ו) רש"י ד"ה אדם רוצה, כלומר אינו מקפיד בכך. אבל הרש"ש כתב, דיש לפרש
 דדווקא נקטינן "רוצה", כדי שלא תדור עוד ותצטרך להתבנות.

(ז) גמ', ורבי אליעזר סבר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין. כתב
 הריטב"א (רבינו קרשקש), דמהכא שמעינן דאין נשאלין על ידי שליח, דאי
 נשאלין, תישאל נמי על ידי שליח דליכא ביוזי. והקשה, דתישאל על ידי בעלה,
 דאיתא **בנדרים (ה):** דבמכנפי כנופי, בעל נעשה שליח לחרטת אשתו. ותיריך,
 דכל שכן דאית ליה ביוזי טפי, שנעשה שליח לחרטת אשתו. והריטב"א (מכתב
 יד) תירץ, דאינו רוצה שידעו בית דין בנדריה.

דף מו ע"ב

(ח) גמ', הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן. ביאר הר"ן
בנדרים (כב.) ד"ה הנודר, דסליק אדעתיה דנודר, דכי היכי דרחמנא אסריה
 במילי דאיסורא, איהו נמי מוסיף לאסור אנפשיה ומצוה קעביד. ומשום הכי
 אמרינן, דטעי ודמי לבונה במה, דרחמנא אוהריה לאקרובי קרבנות בפנים ולא
 להוסיף במה להקריב בחוץ, הכא נמי נהי דרחמנא אסרו בדברים האסורים כי
 מוסיף איהו אנפשיה פשע. וכתב, דשייך ביה נמי האי לישנא, משום דנודר

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרף היוממי" בעיון!!!

**זמני השיעור בדף היוממי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45
 בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י חניכי ישיבת פוניבז' מודיעין עילית ת"ו**

**יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה
 של אבן וכו'...
 יתנרב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת
 שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (ה"ח באהבת חפרה" בפט"ו)**

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©